

Werkbezoek Drugsafvaldumpingen

De dumping en lozing van synthetisch drugsafval is een groot probleem. Het opruimen van drugsafval gaat gepaard met hoge kosten voor de samenleving. En het afval zelf kan schadelijke gevolgen hebben voor de natuur en de volksgezondheid.

Drugsafvaldumpingen komen in heel Nederland voor. Het gaat dan bijvoorbeeld om vaten en jerrycans met chemicaliën die worden verbrand, gedumpt in het water of in de bodem. De meeste dumpingen vinden plaats in de provincies Noord-Brabant en Limburg. De kosten van het opruimen zijn afhankelijk van de omvang en mate van verontreiniging. Hoewel het uitgangspunt is dat 'de vervuiler betaalt' is het helaas niet altijd mogelijk om de kosten op de vervuiler te verhalen of gaat daar lange tijd overheen. Dit heeft tot gevolg dat burgers, bedrijven en overheden in veel gevallen opdraaien voor de kosten en de rompslomp van het opruimen van het afval en het herstel van de schade aan de natuur.

In dit paper vragen provincies en waterschappen aandacht voor vier belangrijke punten:

1. Compensatieregeling Rijk moet bijdragen aan sneller opruimen drugsafval en ontzorgen van gedupeerden
2. Kennis rondom complexe saneringen moet centraal geborgd worden
3. Strafmaat voor schade aan riolering en waterwerken moet gelijk worden getrokken
4. Betere voorlichting nodig over verantwoordelijkheid grondeigenaren en verhuurders

Met Rijksregeling gedupeerden ontzorgen en drugsafval sneller opruimen

Sinds 2021 kunnen gedupeerde particulieren via BIJ12, de uitvoeringsorganisatie van de twaalf provincies, een maximale vergoeding van 25.000 euro aanvragen voor de kosten van het opruimen van drugsafval. Hoewel dit bedrag voor het opruimen van de meeste dumpingen voldoet, waren de kosten voor een aantal dumpingen in 2021 en 2022 aanzienlijk hoger (zie kaartje BIJ12). In die gevallen raakte de bodem of het oppervlaktewater verontreinigd en moest er worden gesaneerd.

Het [kabinet](#) verruimt daarom de huidige compensatieregeling. Zo gaat de maximale vergoeding voor particulieren en overheden omhoog naar respectievelijk 200.000 en 175.000 euro. J&V stelt hiervoor 1.5 miljoen euro extra ter beschikking. Daarnaast kunnen gedupeerden die nog onder de oude regeling te maken hadden met een drugsafvaldumping een aanvullende aanvraag doen. Ook zijn er maatwerkafspraken gemaakt over de afwikkeling van megadumpingen in Noord-Brabant waar grootschalige bodemsanering nodig is.

In aanvulling hierop zal het kabinet met het IPO, de Unie van Waterschappen, VNG en de Provincie Noord-Brabant een nieuwe Rijksregeling voorbereiden, ter vervanging van de huidige compensatieregeling die door provincies wordt uitgevoerd. Deze regeling gaat vanaf 2025 van kracht. De regeling moet ervoor zorgen dat milieuschade aan bodem, grond en oppervlaktewater beter kan worden voorkomen, omdat er sneller gesaneerd kan worden. Ook als er geen schuldige of verantwoordelijke voor de drugsafvaldumping kan worden aangewezen.

Kennis rondom complexe saneringen centraal borgen

Het is belangrijk dat er, naast voldoende financiële middelen, ook aandacht is voor het borgen van kennis in de uitwerking van de Rijksregeling. Met de invoering van de Omgevingswet worden de bodemtaken van provincies overgeheveld naar gemeenten. Provincies waarschuwen ervoor dat (kleinere) gemeenten hulp nodig zullen hebben bij het opstarten, uitvragen en begeleiden van grootschalige bodemsaneringen, omdat dit in de praktijk een zeer complexe opgave is. Het is daarom belangrijk dat opgebouwde kennis en kunde over processen van bodemsaneringen geborgd worden, zodat bij het opruimen van drugsafval niet telkens het wiel opnieuw moet worden uitgevonden. Een mogelijke oplossing hiervoor is dat de uitvoeringsinstantie van de toekomstige Rijksregeling, in afstemming met gemeenten die hier behoefte aan hebben, volledige trajecten van bodemsaneringen overnemen en afwickelen.

- *Zorg voor een goede borging van opgedane kennis en kunde over de processen van het opruimen en saneren van drugsafvaldumpingen door dit centraal beschikbaar te maken.*

Gelijke straf voor schade aan waterwerken en riolering

Door drugslozingen op het riool of oppervlaktewater kan een rioolwaterzuivering (RWZI) ontregeld raken en in het ergste geval stil komen te liggen. Als het lukt om de vervuiler op te sporen, zal het waterschap proberen om de gemaakte kosten te verhalen. Daarvoor moet het waterschap aangifte doen. In de praktijk lijkt er sprake te zijn van een inconsistentie in de wetgeving, waarbij de vreemde situatie ontstaat dat een drugslozing die schade oplevert aan de riolering, zwaarder bestraft kan worden dan een drugslozing die schade berokkent aan de RWZI. Daarom stellen wij voor om het begrip zuiveringstechnische werken ook expliciet op te nemen in artikel 351 Sr.

- *Trek strafmaat voor vervuiling riolering en waterwerken gelijk in artikel 351 Sr.*

Betere voorlichting nodig over verantwoordelijkheid grondeigenaren en verhuurders

Negatief gevolg van drugsafvaldumpingen is dat grondeigenaren en verhuurders hierdoor gedupeerd kunnen worden. Uitgangspunt in de Wet bodembescherming is dat 'de vervuiler' in de eerste plaats verantwoordelijk is voor het herstellen van de bodemkwaliteit. Maar wanneer onbekend is wie de vervuiler is, of deze niet wordt opgespoord, is in principe de grondeigenaar of verhuurder verantwoordelijk. Dit geldt niet als deze partijen hard kunnen maken dat zij op geen enkele wijze bij machte zijn geweest om de vervuiling te voorkomen. Grondeigenaren en verhuurders moeten zich daarom goed bewust zijn van hun verantwoordelijkheden. Bijvoorbeeld agrariërs die leegstaande schuren verhuren, en eigenaren van bedrijfspanden moeten weten dat zij als verhuurder verplicht zijn om te controleren wat er gebeurt in hun panden, omdat zij anders aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom is goede informatie en voorlichting essentieel. Het is belangrijk dat dit landelijk wordt aangepakt.

- *Zorg voor landelijke transparante en eenvoudige informatie over verantwoordelijkheid grondeigenaren en verhuurders in geval van drugsafvaldumpingen.*